

**КОНЦЕПТЪТ НА ДЕЛЪОЗ-ГАТАРИ „ТЯЛО БЕЗ ОРГАНИ“ (ОТ
КНИГАТА ИМ „АНТИ-ЕДИП“) КАТО ПОСТМОДЕРЕН
АНАЛОГОН НА КЛАСИЧЕСКАТА ПРЕДСТАВА ЗА ДУША (В
СМИСЪЛА НА ТРАДИЦИОННАТА ПСИХОЛОГИЯ)¹**

Доц. д-р Ивайло Лазаров

filosofivo@abv.bg

DELEUZE-GUATTARI'S CONCEPT 'BODY WITHOUT ORGANS' (OF THEIR BOOK 'ANTI-OEDIPUS') AS A POST-MODERN ANALOGON OF THE CLASSICAL NOTION OF THE SOUL (IN SENSE OF THE TRADITIONAL PSYCHOLOGY)

Assoc. Prof. Ivaylo Lazarov, PhD

Varna Free University – Bulgaria, Department of Psychology

Summary: The concept 'body without organs' is seen from the perspective of phenomenological position. The author of the report makes an attempt to read specifically the two famous French philosophers/psychologists' book in view of its critical and reflexive paradigm that, in contrast to the classical Freud's&pupils psychoanalysis, is a kind of introduction to shizo-analysis as its opposed method. It is considered the theoretical-reflexive way of original postmodernist inventing the concept of the monograph. The approach of the book is an alloy of Kantian immanentism and typical of the authors innovative Marxism. This creates a comparative framework to the concept of 'soul' that bequeathed to us from the classical tradition.

Key words: psychoanalysis, critical-reflexive paradigm, shizo-analysis, body-without-organs as a concept

Широко известната книга на Жил Делъоз и Феликс Гатари „*Анти-Едип (Капитализъм и шизофрения)*“ (вж. 1) поставя в постмодерен план проблемите на психоанализата, откривайки една нова дискусия за несъзнаваното, каквато поради парадигмални и специфично методологични причини се оказва невъзможна както в средите на самата класическа психоаналитична традиция, така и в дискурса на всяка

¹ Оригиналната публикация на статията е в сборника „Психологията – традиции и перспективи“ (Доклади от III научна конференция с международно участие, ред. Ив. Асенова), т. I, Благоевград, 2015, УИ на ЮЗУ „Неофит Рилски“, с. 119-29

психология, незалагаща на критически и феноменологични начала. Книгата успешно се справя с цяла поредица от неубедителни предрешавания на ключови концепти и казуси на психоанализата, поставящи под съмнение включително и терапевтичната ѝ стойност (в светлината на постмодерното преобговаряне на редица класически и преобладаващо догматични представи и схващания, вкл. и за позитивна и приложна наука). Демонстрирана е генеалогия на понятията, която радикализира двата ключови термина на психоанализата – желанието и несъзнаваното², които в книгата са преизтълкувани в духа на неочакваната за мнозина симбиоза на два вида критика – Кантова и Марксова, доколкото първата съдържа силен имплицитен потенциал в тази посока, а втората направо експлицира режим на перманентна откъм събитието на иманентизацията „критика на критиката“. По отношение на несъзнаваното се обосновават следните тези:

- не е възможно несъзнаваното да „се осъзнава“ като „вторично производно“, нито да се реферира с един пресрещнат свят на готови психични и социални значимости;

- онова, което се представя в представата за несъзнавано е различно по модалност с процедурата на самото представяне; съотношението е като между възможност и действителност, съдържание и форма, представа и самопредстава, анализа и синтеза, моларно и молекулярно;

- генеалогичното самооспорване на представата като световност през критика на възможния опит, което е приложено в книгата, при Ницше е известно с името „вечно завръщане“, изразяващо актуално завръщащ се и завършващ синтез, оказващ се самооспорване на съдържанието на презентираното в самото процесуално (т)актуване през самата форма на презентиране;

- в този смисъл **несъзнаваното не е обект, а самият субект на анализа**, от което се преобръща целият слог на психоаналитично разбиране на клиничните и социални проблеми пред човека;

- **няма такова нещо като репродуктивно (сиреч приемствено, референтно) либидо и репродуктивно несъзнавано, изобщо репродуктивна психика и**

² Вж. повече подробности в част I („Шизофренията, желанието, несъзнаваното“) на студията ми „По(антата) Анти-Едип: феноменологични щрихи към „Увод в шизоанализата на Делюз-Гатари“ (2)

репродуцираща представа за психичното, доколкото в методологичния контекст на книгата **либидото и несъзнаваното са изнесени от сферата на представящото отношение, респ. въвн от принадлежността им на представителни персонални (псевдо)актори, „картинно“**, т.е. статично-повтарящо подвизаващи се в полето на **възможния опит**. Всяка репродукция – собствено психична или каквато и да е – се актува откъм границите ѝ, следователно продуктивната анализа би следвало да се разположи на границата между актуването и представата и без при това да се приплъзва към опасната генерализираща възможност да бъде репродуктивно завлечена в анализите (всякога вторичните синхронизации) на възможния опит³. Защото с внимателното критично и методологично обглеждане на изходните начала на Фройдовата психоанализа се налагат въпросите: *Защо и как е възможно предоверяването на цяла една психологическа метатеория (психоанализата) на един предисторически мит (този за Едип)? Как така в психологията насилствено ни налагат да мислим всеки един психоклиничен случай през статистическа норма, сиреч без оглед на презумпцията за личностна или ситуативна автентичност?*

Поради това, че, логически погледнато, завършеният анализ всякога изисква и завършен синтез, аналитичното разпростиране извиква несвоевременното си синтетично прекъсване именно с оглед на една трансцендентална, а не метафизична регулация на употребата на способностите (по Кант). Тя обаче не е чисто и просто продуктивна в представянията на трансцендентално съзнание, а процесуална и производителна, машинна, доколкото, както казахме, си поставя амбициозната цел да динамизира статичността на представящото поле, да превърне сумрачните статистични агенти на желяещо съотнасяне – в самото/изконното *желяещо производство* на субекта „несъзнавано“. **Така реалността бива придърпана до и отвъд границите на аналитично разкриващата се световност и сравнена с машина, която се оказва**

³ Такава опасност не само е допусната, но и реализирана до нивото на даже метапсихология при Фройд и повечето негови последователи – именно поради това несъзнаваното при тях се извежда репродуктивно, като резултат от фактори (семейна триангулация, Едипов комплекс), разпознаващи се откъм полето на изначално съзнателни, социокултурно обективно съществуващи референции. **Нещо като логически и клиничен абсурд е безусловно да обясняваме и лекуваме всичко и всички съобразно теоретичен референт, оказващ се самият той обусловен** – и в аспекта на психосексуалната репродукция, и като нещо аналитично представящо се от сферата на възможния опит.

другото име на несъзнаваното. Или несъзнаваното – субектът на анализа – машинирайки процесуално, пулсира, и няма как де-финитивно и откъм анализите на съзнателно-социалния опит да бъде предопределен в себе си, той е едновременно разгръщащ се в привидностите на своите възможни нарочвания и всякога открито и свободно самофинализируем чрез прекъсванията на алиенациите си в един обективен ред, който, ако и да изглежда тотален, би било критически и диалектически недопустимо да бъде безкритично тоталитаризиран в какъвто и да е аспект на отнапред съществуваща организация или универсален ред⁴.

По отношение на желанието в книгата са изведени следните положения:

- желанието не е пожелаването на знаци откъм представянето на трансцендиращия логос, а самото продуктивно действие на иманентизиращия логос;

- инвестициите на либидото не са откъм социалното поле, то инвестира самото поле в ставането на желаещо и социално производство, в несъзнавани форми... и чрез това халюцинира цялата история, бълнува цивилизациите, континентите, расите, религиите, интензивно „усещайки“ едно световно ставане (вж. 1, 133);

- има шизофрения, която не е болест, а път към здравето и свободата, **доколкото са й неприсъщи идеално-органичните и изобщо идеално-референтни зависимости**, индуцирани от „чупливостите“ на антропно-предметната форма. Тъкмо една такава шизофрения не е психоаналитична и поставяща несъзнаваното в зависимостите от анализите задръжки и изтласквания. Една такава шизофрения (за разлика от шизофренната ни озованост в субстратна раздвояваща обвързаност с тяло на перманентната социално-предметна представеност, която наричаме „собствена идентичност“), не просто се пресреща в презентацията на реалност, напротив, тя се изобретява в самото желаещо производство на несъзнаваното/Реалното – и тя е собствено голямото постижение на предложената от авторите алтернатива на психоанализата – *шизо-анализата*.

⁴ Тъкмо процесуално, сиреч едновременно предметяващо-и-разпредметяващо забелязвана, Реалността не просто е винаги вече сътвореност: тя е все повече невъзможна. Реалното никога повече не може да бъде забелязано като чисто и просто пред-метното *ей-там*, пред-ставящо значимото. Откъм тази очевидно шизофренна точка на визиране, **шизофренията**, както ще видим, **вече не е болест, а самата продуктивност на позицията**.

Така преизтълукван в шизо-аналитичен контекст, основният съдържателен акцент в книгата „Анти-Едип (Капитализъм и шизофрения)“ (подразбирайки генеалогията на двата ключови термина, разкрита по-горе) се поставя върху процеса на производство (в широк аспект), схващан като „същностно тъждество на човека и природата“, при което връзката им е априорно-синкретична, неразкъсваема, а не както се мисли в позитивната наука – трансцендентна и репродуктивна откъм природата (1, 17; вж. също 3). Авторите разграничават два типа производство: 1) *желаещо производство*, при което желанието е самопроизводство на несъзнаваното и задаващо изконната база на материалистичната психиатрия (**пак там**); 2) *социално производство* (при него капиталистическата машина е тялото на парите, а капиталът е „аморфно и безплодно тяло без органи, възпроизвеждащо самото себе си“ (3), което е функция на желаещото производство и място на потискане. Така шизофренията, преизтълуквана шизо-аналитично, е „вселената на произвеждащите и възпроизвеждащи желаещи машини“ (**пак там**), доколкото желанието на субекта-несъзнавано, подобно на машина, „непрестанно сглобява непрекъснати потоци енергия и частични обекти“ (**пак там**) и бива сравнено с едно универсално производство, уподобяващо капиталистическото производство на парите. Ако направим паралел между двата типа производство, ще установим, че те се различават същностно: докато техническите машини, обезпечаващи социалното производство работят без да се повреждат, понеже се подчиняват на метафизическа организация и непрекъснато си присвояват отчуждена (алиенирана) субектност, то желаещите машини, обслужващи желаещото производство, работят в хоризонта на самоиманентизацията, те са молекулярни, а не моларни, и като такива (както ще видим и по-нататък) работят само като се повреждат, „доколкото те са израз на първичното изтласкване“ (**пак там**) и чрез желаещо прокарван, прекъсващ анализа трансцендентален синтез, оказват обратно дефектиращо влияние спрямо ефекта, осъществяван от нагонните желания, отстранявайки ги именно на принципа на неотчуждаване до предметност/представност на среднинното (респ. средностатистично) преживяване.

Когато говорим за прекъсващия или завършващ трансцендентален синтез на желаещите машини (в противовес на класическия анализ-без-синтез, прокарван от

Фройд и ученици), трябва отново да се върнем към прокламираното от Делюз-Гатари Ницшеанско твърдение на „човека и природата“, за което вече стана дума в началото на предния абзац. Тук трябва да се има предвид, че синтезът в смисъла на трансцендентализацията иманентизиращо преодолява възможността за матрично схващане на природата като източник на фаталистичен детерминизъм спрямо всичко онова, което се приема за „производно човешко откъм природата“, поради което и безкритично-метафизически се разделя идеалното мислене от материалната практика. В такъв смисъл авторите на книгата обръщат внимание, че визираната твърдественост не е изначално органична (понеже е презумптивно трансцендентално-критически рефлексирана!), макар да изисква и извиква органика. Именно тя, в качеството си на „*тяло без органи*“, е способна по уникален начин (тъкмо трансцендентално, а не трансцендирайки органите отвъд себе си) да бъде налице успоредно с тях, а не да им бъде противоположност (абсолютно отрицание) в качеството им на частични органи-обекти⁵ (вж. **1**, 430). Самото тяло без органи, забелязват авторите, е произведено „в първия пасивен свързващ синтез като това, което ще неутрализира или напротив, ще пусне в ход двете дейности, така да се каже, двете глави на желанието“ (**пак там**). А въпросните две дейности на несъзнаваното, казано на логически език, са *анализата* и нейната завършваща критическа процедура – трансценденталната (а не трансцендентната, както е в емпиричната наука) *синтеза* на саморазличаването. В книгата тези две „истински дейности на несъзнаваното“ са свързани със заставянето на анализа парадоксално „*да тече и да прекъсва*“ (**пак там**, 429) – така действат в крайна сметка визираните „две глави на желанието“. Съвместното съществуване на двете различни функции е осигурено в пасивния синтез на темпорализациите и наместванията, но тази съвместност и синхронност е не субстанциална и хомогенна, а дискретна, относителна и негарантна, тя всякога е в напрегнатото отношение на същото (*idem*) и самото (*ipse*) (срв. с **4**, 32), което и собствено не ѝ гарантира нито извечна идентичност, нито вездесъщие.

⁵ Частичните обекти са по същество феномените, възпроизвеждащи „молекулярните функции на несъзнаваното“ (**1**, 429). Без допустимото съседство с тялото без органи, те не биха се преразпознали молекулярно, сиреч трансцендентално-емпирично, а само моларно (изцяло в анализите на една сурова обектна емпирия).

Какво накратко може да бъде казано за това странно тяло и защо го виждаме като аналогон на душата откъм класическата психологическа традиция?

Тялото без органи, за което говорят Делюз и Гатари, не е тяло откъм представящото отношение⁶, то е „тялото без образ” (1, 21), и „субстратът на това тяло не е соматичен, а психичен, то е *egos* без *logos*, неконтролируема енергия отвъд разума“ (3). Според същия автор, „това е тялото, което убягва на социалната регламентация, а психоанализата се стреми да го обуздае“. То обаче не е нагонно, защото е само по себе си такова, в противовес на социално укротеното тяло-организъм, напротив, то е по-скоро *gestalt*, неговата ексцесивност е изкуствено издействана не поради нецеленасочена спонтанност, а именно в телеологизма на несъизмеримото с нищо друго спонтанно-рецептивно самосътворяване на желаещото производство, което не допуска репродуктивност откъм представящото отношение, респ. не субстанциализира нито телесния, нито психичния опит⁷. Ето защо, според Вл. Стойчев, искаме ли да прибегнем до нещо като пространствена схематизация на човешката психика, респ. на траекторията на желаещото производство, то „последното може да бъде обозначено единствено върху повърхността на тялото без органи“. Но не съм напълно съгласен с автора, че то е „антисоциално“, нито че е „стихията“, а „не реда на индивида“ – именно самоудостоверявайки се посредством шизо-аналитично прекъсване на текущия ред на психоанализата чрез телеологично търсен синтез, то не я отхвърля чрез остракизъм и извечна „борба на противоположностите“, а я иманентизира в смисъла на изначално изтласкване спрямо всяка възможност за неконтролируема алиенация и социално производство на фантазъм. **Това е по-скоро верига на бягство, отколкото социална кодификация** (в мита, съня, фантазма, историята, психичната норма и пр.). Така полето на социалното производство е разпознато сякаш като автохалюцинация, като ексцес (без произход извън изстъплението) на несъзнаваното-субект в качеството му на самото желаещо производство – регресивен ексцес на митология, история, биография, културни фактори и вектори и прочие „естества“ и „социални артефакти“; – ексцес,

⁶ Представата е либидно пожеланото като обект, което при шизо-анализата на Делюз и Гатари вече не привлича, а целенасочено отблъсква до „тяло без органи“.

⁷ Тъкмо затова, бидейки трансцендентално-критически и същевременно иновативно марксистки издействано, то не е тяло в смисъла на една неизменна структура и на една организирана цялост.

който обаче именно като вторично преразпознат, се намира вече не „в плен на естеството на желанието“, а под контрола на изкуствено самоиздействащата се *критика на критиката*, предполагаща „бягството“ и „отдалечаването“ чрез метода на шизо-анализата.

На свой ред онова, което познаваме като „тяло от плът и кръв“ е своеобразен „конгломерат от органи“, който обаче именно генеалогията на шизо-аналитичната критика повече не допуска да бъде субстанциален психосоматичен организъм и перманентна във времето Аз-представа⁸. Въпросният конгломерат *не е организъм*, доколкото да бъде такъв не му се позволява вече тъкмо откъм активистки издействаното „тяло без органи“, това постмодерно име на класическата безплътна душа, която, взаимствайки дискурса на Кант, по аналогичен начин продължава да се афицира от емпиричното „тяло от плът и кръв“, но същевременно в синтеза на продуктивното въображение откъм себе си вече го е преразпознала не де-финитивно, в качеството му на статистически предмет, а именно прекъсвайки (финализирайки, дефектирайки) ефектите на неговото аналитично и естественически самостоятелно предметно представяне. По такъв начин и на свой ред постмодерното психе/душа (тялото без органи) се оказва „едно трансцендентално, но не предзададено условие, присъщо на всяко едно психосоматично тяло“ (**пак там**). То е абстрактен психичен конструктор, както казахме синтетично и целенасочено извлечен *gestalt* от „реални либидни импулси, атопичен, хаотичен (но не в първичния и некритически издействан смисъл – б.м., И.Л.) и същностно различен от органично подредената структура на соматичното тяло“ (**пак там**). Същевременно, според Дельоз-Гатари, това призрачно тяло не противостои на телесните органи (защото то може както да ги отблъсква, така и да ги присвоява), но то, както отбелязахме, не ги присвоява представно и всякога идентично (и както би могло да се очаква – в пасивен синтез, сиреч под формата на перманентен в пространството и времето „организъм“). **То ги присвоява не репродуктивно, подчинявайки им се субстанциално и хабитуално, а ги издейства**

⁸ Именно в това е постмодерната крачка напред спрямо Кант и неговата експресия на вътрешното сетиво, която трансцендентално-критично, сиреч – по модерному – откъм трансценденталната аперцепция (самосъзнанието), издейства идентичността на психологичната монада благодарение на априорната форма на времето.

процесуално⁹ и импровизационно, без да се съобразява с предзададените условия на социалното производство. В повлияността си от метафорите на Ницше, за двамата автори „организацията (в субстанциален смисъл, включително и като структурно организирана психика със съответстващ ѝ субстрат на психичното – б.м.) е контрапункт на дионисиевия танц на либидното тяло без органи, респективно социалната организация е тази, която се конфронтира със (скритите несъзнавани импулси на) соматичното тяло¹⁰“ (пак там).

Ограниченията за обем на този доклад не ни позволяват по-широко аналитично разгръщане на всичко онова, с което Делюз и Гатари характеризират тялото без органи, оказващо се на тези страници тематично припознато като важащ постмодерен аналогон на „душата“ (в смисъла на класическата психология). Ще си позволя по-скоро тезисно да щрихирам по-забележителните характеристики на концепта и свързаните с тях методологични и методични внушения в светлината на шизо-аналитичната критика на психоанализата.

1. Според авторите **автентичните типове на параноика и шизофреника действат не върху социуса, а именно върху тялото без органи в чисто състояние** (вж. 1, 370-1). Социусът бива назован метафорично „облечено тяло“, докато тялото без

⁹ Именно „процесуално“ е постмодерният терминологичен заместител на „продуктивно“ (взет в един целенасочено надграждащ Кантовата традиция смисъл).

¹⁰ Съобразно прочита си на книгата Вл. Стойчев констатира, че „превърщайки се от дивак в член на обществото, на човек му се налага да се подчини на социалния порядък и по принуда (осъзната, но нежелана) да настрои своето ерогенно тяло в съответствие с алгоритъма на социалната машина, функционираща съгласно един (квази) рационален код, който предполага и изисква продуктивните импулси на ероса, без да губят своята интензивност, да сублимират, т.е. да бъдат неутрализирани, в една система от идеи, ценности, потребности. Обществото е тази мегамашина, според Луис Мъмфорд, която е първообраз на всяка една друга машина. Социалните регламентации функционират като кодифицираща машина, налагаща своята вътрешна организация на самоорганизиращия се съобразно нея индивид, който трябва да подчини своето желаещо производство (нагонните си енергии) на социалното производство. Така обществото експроприира и дисциплинира спонтанната и неорганизирана либидна енергия на отделния човек, превръщайки я в ресурс за собственото си развитие и в енергия, задвижваща неговото машиноподобно ’тяло‘“ (3). В противовес на това хабитуално плътско антропологично тяло, тялото без органи е спасителният изход от лошите ефекти на психоаналитичната параноя спрямо представящото вкопчване и едва неговото **постмодерно дискурсивно изнамиране сякаш потвърждава дълбокия смисъл на библейско-евангелския повик „да се спаси душата“ – именно в аспекта на изнамирането на въпросния спасителен изход от лошите ефекти на една заварена, среднотатистична и неавтентична тоталност на желаещия социус – другото име на перманентната ни небудична самоалиенация в технократичните предметности.**

органи е *голото цялостно* тяло, известяващо всички форми на социус¹¹. Бидейки нещо като сглобка и граница между моларно и молекулярно желящо производство, съобразно тялото без органи се извършва разделението на параноя и шизофрения като двата края на амплитудата на едно махало и двете лица на модалното състояние. В психоаналитичен контекст това означава, че „болестта на болния започва с параноята на лекаря“ (5), доколкото параноичното изразява психичните привързаности на полето на социалното производство, а тези привързаности шизофренизират лошо и болестно съобразно отнесеностите към фалшиви критериалности, каквито са изначалният мит и отдадеността на норма. Напротив, благодатната шизофрения на молекулярното състояние означава благодатна раздвоеност, доколкото откъм тялото без органи, както вече казахме, тя преразпознава като неприсъщи ѝ идеално-органичните и изобщо идеално-референтни зависимости, индуцирани от „чупливостите“ на антропо-предметната форма.

2. Тялото без органи и неговите интензивности са „самата материя“ на желящото производство (вж. пак там, 374), а това очевидно марксистки повлияно определение се използва съвсем не с оглед на предимно идеалистическите традиции на класическата психология, именно за да подчертае концептуалната и методологична дистанцираност на авторите от преекспонирането на представното отношение и перманентната образност, изначално статично чужди на процесуалността и живата динамика, подвеждащи идентичностите не към стационарните метафизически референтни повторения, а към всякога активистки издействаните условни и обстоятелствени идентичности, които целенасочено откъм субекта-шизо биват стопирани и сменяни заедно с преднамереното бягство от прекомерна изпадналост в пасивен (психо)аналитичен синтез (именно и главно посредством представно-образното повтаряне на идентичности, норми и митове).

3. Тялото без органи е двуфакторно в своето светуване: то единствено си позволява парадоксално отблъскване (до себе си) и заедно с това – привличане

¹¹ Тук са евентуално адекватни някои етимологични сравнения с мястото „лобно“ и кръстната жертва на Христа на хълма Гол-гота (Голият Бог), които засега обаче не планирам допълнително да обследвам.

(присвояване) на частичните органи-обекти¹² (вж. пак там, 431-2). По такъв начин то си осигурява противоположностите, без обаче да им се противопоставя, **понеже в нито един момент не си позволява каквато и да е субстанциализация откъм реда на света и в смисъла на класически идеална душа**. Една такава извечно новоизнамираща се „постмодерна душа“ е нещо като симулакър – образ без референт, а също и образ с невъзможна абразивност, тъкмо заради неподатливостта си към дълготрайна озованост в състояние на пасивен синтез. Позволим ли си да го разгадаем, този симулакър внушава, че тялото без органи плюс частните органи-обекти, които то функционално, но не и структурно си присвоява, са винаги нещо различно от организъм. Ако психосоматичната цялост бъде наречена именно организъм, това вече ще извика нуждата от субстратен подход, който би подчинил цялата психична дейност на ефектите на болестната социална шизофренизация, което за метода (шизо-анализа) е силно нежелателно. При този метод се цели желанието да минава през тялото без органи и функционално отрефлектираните частични обекти, но *не и през организма*, който би свидетелствал отчайваща и болестотворна (невротична, психотична или още по-задълбочено шизофренна) алиенация на метода към средностатистичните зависимости на субстрата и нормата, каквато наблюдаваме при класическата Фройдова психоанализа.

4. **Тялото без органи е наречено „моделът на смъртта“** (вж. пак там, 435-6), доколкото желанието откъм несъзнаваното всякога желае смъртта. Само че бидейки условие през отблъскване на представата до себе си, то по-скоро пожелава непривличането на алиениращата образност/предметност за сметка на самоизобретяването си именно като процесиращо условие, в контекста на една „материалистическа психиатрия“, която шизофренно желае смъртта, фактически без да я желае, за разлика от привлечеността от смъртта в трансцендентната (емпирична) психоанализа, която се отдалечава от „модела на смъртта“, приемайки опита от смъртта в съвсем емпрично-натуралистичен вид – като тотална подчиненост в нескончаемия

¹² Отблъскването се схваща като *условие*, а привлечането – като самото *функциониране* на желаещата машина, която не е организъм именно поради будично-атманичната будност на „постмодерната“ душа – тялото без органи.

пасивен опитен синтез (по Кант) на вездесъщностите (обективистките модели откъм среда и условия) на социуса. Няма реална противоположност в молекулярен смисъл между тялото без органи и органите като частични обекти; единствената реална противоположност е с моларния организъм, който е техен общ враг. В този смисъл **целта на активисткия шизо-аналитичен синтез е моделът на смъртта да се рециклира като нещо различно от опита за смъртта.**

5. **Желаещите машини не умират**, умират социалните, които са изрядни; те (желаещите) не умират обаче именно като се повреждат на социалното поле, така осигурявайки си бдително и компенсативно-преутвърждаващо творческо издействие на тялото без органи (вж. **пак там**, 437-8). Това издействие е трансцендентално преекспонираща се критична форма на обезличаване (десубстанциализация), така характерна за метода на шизо-анализата, в противовес на класическата психоанализа. Субектът-несъзнавано е всякога безличното (on), произвеждащо опита, а не някакво психологическо Аз, получаващо модела. Защото самият модел вече не е Аз, а тялото без органи, което е продуктивно, производно – то се изнамира именно в активистките прекъсвания на потоците и пасивните синтези, което си е де факто прекъсване на модалностите, респ. ефектите на метафизично и емпирично вездесъщо пространство и време, за сметка на ситуативното и дискретно-перцептивното такива. **Неспирното отиване от модела към опита и отново връщането** (вж. Ницше и В. Канавров [6]) – **всичко това е вече изразявано в подходящи за целта трансцендентално-критически и екзистенциални термини и фигури като виртуализация, девиртуализация, „вечно завръщане“.** В противовес на Фройд¹³, шизо-анализата на Делюз-Гатари казва обратното: „няма инстинкт към смъртта, защото има модел и опит за смъртта в несъзнаваното. Тогава смъртта е част от желаещата машина, която сама трябва да бъде съдена, оценявана във функционирането на машината и системата на нейните енергийни превръщания, а не като абстрактен принцип“ (1, 439-40).

¹³ „Както казва Райх – отбелязват иронично авторите, – когато психоанализата започнала да говори за Ерос, всички въздъхнали с облекчение, защото знаели какво значи това и че всичко ще се превърне в един умъртвен живот, тъй като Танатос сега бил партньорът на Ерос, за лошо или за добро.“ (1, 439)

ЛИТЕРАТУРА

1. **Дельоз, Ж., Ф. Гатари.** (2004) *Анти-Едип. Капитализъм и шизофрения.* София. Критика и хуманизъм
2. **Лазаров, Ив.** (2015). *По(антата) Анти-Едип: феноменологични щрихи към „Увод в шизоанализата“ на Дельоз-Гатари. Част I: Шизофренията, желанието, несъзнаваното.* – Приложна психология и социална практика (сборник с доклади от XIV международна научна конференция юни 2015). Варна. УИ „Черноризец Храбър“, с. 264-90
3. **Стойчев, Вл.** (2012) *Хипостазите на тялото: от плътта до звездите.* – <http://calic.balkansbg.eu/conferens/liaisons-dangereuses/82-the-hypostases-of-the-body.html>
4. **Рикьор, П.** (2004) *Самият себе си като някой друг.* Плевен. Евразия
5. **Панайотов, Ст.** (2004) *R'edip.* – http://www.kultura.bg/media/my_html/2335/antiedip.htm
6. **Канавров, В.** (2003) *Критическата метафизика на Кант. Опит за виртуалистки трансцендентализъм.* Велико Търново. Фабер